

Ètica i política en la prosa de Joan Oliver

L'obra en prosa de Joan Oliver constitueix una de les facetes més interessants d'un escriptor que sap moure's amb comoditat i solvència literàries pels diferents gèneres de la prosa.

L'obra en prosa de Joan Oliver es divideix en tres grans apartats: narrativa, articles periodístics i epistolaris. Dintre la narrativa cal destacar *Una tragèdia a Lil·liput* (1928), *Contraban* (1937) i *Biografia de Lot i altres proses* (1963). Quant a l'obra periodística, Joan Oliver va desenvolupar al llarg de la seua vida una intensa activitat a diversos rotatius catalans, com ara el *Diari de Sabadell* –el qual va dirigir– o l'*Avui*. També va col·laborar com a articulista a les revistes *Meridià*, *Germanor*, *Destino*, *El Món* i *Serra d'Or*. I pel que fa a la correspondència, la relació epistolar més intensa, i més productiva des del punt de vista literari, és la que mantingué amb Xavier Benguerel. Una de les constants estilístiques de la prosa de Joan Oliver consisteix a fer-se entenedor, a cercar la màxima intel·ligibilitat del seu discurs mitjançant la utilització del llenguatge col·loquial i l'expressió directa, lliure de retòriques afalagadores però innecessàries.

Joan Oliver fou un observador amant del comportament humà, "un comentarista de la realitat circumdant", com ell mateix es va definir en una ocasió. L'intel·lectual català no dubtà gens ni mica a mostrar la fragilitat ètica de l'home presumptament civilitzat. Inclinat a ensorrar els mites més encarats, Joan Oliver no estalviava energies per denunciar la mediocritat i la petitesa que dirimeix l'home en cadascun dels seus actes socials. Això, però, no lleva la seua humanitat i la seua condescendència envers un ésser desvalgut i mutilat. Perquè, en definitiva, la crítica

mordaç que esmerçava, de vegades de manera cruel, en cadascun dels seus articles periodístics tenia com a principi i raó de ser la superació de les mancances denunciades. Al capdavant del revolt d'aquest allau de greuges, hi era la contrició pel mal comès; i el desig de desterrar la mansuetud i la repetició estereotipada dels costums, propis de les societats estantisses i immobiliàries.

Joan Oliver va ser tremendament fidel a unes quantes conviccions de caire polític. Per a ell, Catalunya (els Països Catalans) tenia dret a la plena sobirania política. I es mostrava, en aquest sentit, contrari al pragmatisme oportunista i l'autonomisme reconciliador: "No puc ser demòcrata amb una constitució antidemocràtica. Una constitució d'un estat multinacional que no reconeix el dret d'autodeterminació de les nacions que l'integren". Per això va mantenir una discrepància política bel·ligerant, per bé que civilitzada, i una actitud ferma de dissidència envers els plantejaments polítics d'aquells partits catalans que s'avingueren a les "solucions" del "café para todos": "Cal que m'aturi una estona en el partit que avui ocupa la Generalitat. Un partit de centre-dreta, ara com ara feble. Per feblesa s'ha vist constret a flirtejar excessivament amb l'oligarquia madrilenya. I el seu pretès nacionalisme és verbal, vist que no té com a fita l'exercici del dret d'autodeterminació". Això li valgué l'enemistat del partit esmentat. I és a partir d'aquest moment, també, que van intentar d'anorrear i de condemnar a l'ostracisme la figura de l'escriptor dissident. Un intent que s'ha perllongat

ARXIU

fins l'any del centenari del seu naixement, vist el silenci que hi han mostrat les institucions polítiques catalanes vigents.

La casuística inapel·lable del seu discurs; la lucidesa i la perspícia absolutament astoradores de les seues argumentacions; la versatilitat del seu llenguatge, dúctil i eficaç, i el seu capteniment i la seua coherència ètica i política fan de Joan Oliver un dels argumentadors més atractius de la història de la literatura catalana contemporània. L'obra en prosa de Joan Oliver és l'exhortació meditada d'un esperit independent –en aquests temps confusos en què la independència moral gairebé només és a l'abast d'un captaire.

Joan Oliver, a l'homenatge a Miquel Martí i Pol celebrat l'any 1978 a Roda de Ter. El compromís ètic de Joan Oliver passava per la participació en nombroses convocatòries i actes de caire cultural i polític.

Juli Capilla